

М. В. Лавров
А. В. Слободянюк

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація:

У роботі розглядаються особливості вживання алкогольних напоїв серед студентської молоді, основні мотиви та фактори, що впливають на формування цієї звички. Наведено результати соціологічного дослідження, проведеного серед студентів Вінницького національного технічного університету.

Ключові слова: студенти, алкоголь, мотиви вживання алкоголю, соціальні фактори, профілактика.

Abstract:

The work examines the features of alcohol consumption among student youth, the main motives and factors influencing the formation of this habit. The results of a sociological study conducted among students of Vinnytsia National Technical University are presented.

Keywords: students, alcohol, motives for alcohol consumption, social factors, prevention.

Вступ

Вживання алкоголю серед молоді є однією з актуальних проблем сучасного українського суспільства [1]. Студентський вік характеризується активним формуванням соціальних звичок, пошуком власної ідентичності та підвищенням впливом референтної групи. Саме в цей період часто відбувається залучення до регулярного вжитку алкогольних напоїв, що може мати довгострокові негативні наслідки для фізичного та психічного здоров'я [2]. Як зазначають дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я, рівень споживання алкоголю в Україні залишається одним із найвищих у Європі [3].

Об'єктом даного соціологічного дослідження є представники студентської молоді 2 курсу (групи 1-ПКТ-246) Вінницького національного технічного університету. Об'єкт складається зі 16 осіб, серед яких 6 – жіночої статі, 10 – чоловічої, віком від 18 до 19 років.

Предметом соціологічного дослідження є особливості вживання алкоголю та його вплив на здоров'я серед студентської молоді.

Метою даного соціологічного дослідження є з'ясувати основні мотиви та особливості вживання алкоголю представниками студентської молоді, визначити рівень обізнаності про шкоду алкоголю для здоров'я та на основі отриманих результатів розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів покращення профілактичної роботи серед студентів.

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 16 осіб. Серед опитаних 10 осіб (62,5%) – представники чоловічої статі і 6 (37,5%) представниці жіночої статі. Віком 18 років – 7 осіб (43,75%), 19 років – 9 особи (56,25%). З них проживають в місті – 11 осіб (68,75%), 4 особи (25%) проживають в селі, і 1 особа (6,25%) – в обласному центрі.

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

На питання «Коли Ви вперше спробували алкоголь?» найбільша частка опитаних (по 6 осіб – 37,5%) відповіли, що вперше спробували алкоголь до 14 років або у віці 14–16 років. Частина респондентів (2 особи – 12,5%) зазначили, що вперше спробували алкоголь у 17–18 років, і по 1 особі (6,3%) – після 18 років або взагалі не пробували алкоголь. Це свідчить про те, що більшість молоді вперше стикається з алкоголем у підлітковому віці, що корелює з даними загальнонаціональних досліджень [4].

На питання «Як часто Ви вживаєте алкогольні напої?» більше половини опитаних (9 осіб – 56,3%) відповіли, що вживають алкоголь 2–3 рази на місяць, чверть (4 особи – 25%) – 3–4 рази на рік, 2 особи (12,5%) взагалі не вживають алкоголь, і лише 1 особа (6,3%) вживає його 1–2 рази на тиждень. Варіант «щодня» не обрав ніхто. Це свідчить про те, що вживання алкоголю серед студентів має переважно епізодичний характер.

На питання «Який рівень споживання алкоголю Ви вважаєте для себе типовим?» найбільша частка респондентів (7 осіб – 43,8%) визначили його як помірний, 4 особи (25%) – як дуже низький, 3 особи (18,8%) зазначили, що не вживають алкоголь взагалі, і 2 особи (12,5%) – як високий. Це свідчить про те, що більшість студентів не схильні до надмірного вживання алкоголю.

На питання «З якою метою Ви найчастіше вживаєте алкоголь?» найбільше опитаних (7 осіб – 43,8%) обрали варіант «соціалізація», 4 особи (25%) – «поліпшення настрою», 1 особа (6,3%) – «зняття стресу», ще 1 (6,3%) – «звичка», тоді як 3 особи (18,8%) зазначили, що не вживають алкоголь. Це свідчить про те, що основною причиною є саме соціальні фактори. Серед основних причин вживання алкоголю більшість опитаних також обрали святкування (15 осіб – 93,8%), розслаблення та вплив друзів (по 11 осіб – 68,8%), зняття стресу (10 осіб – 62,5%). Це свідчить про домінування соціальних і психологічних факторів [5].

На питання «Наскільки доступним для Вас є алкоголь?» більшість респондентів (7 осіб – 43,8%) вважають його дуже легко доступним, 6 осіб (37,5%) – скоріше доступним, 2 особи (12,5%) – середньо доступним, і лише 1 особа (6,3%) зазначила, що алкоголь повністю недоступний. Це свідчить про високий рівень доступності алкоголю для молоді.

Рівень обізнаності щодо впливу алкоголю на здоров'я більшість респондентів оцінили високо: 10 осіб (62,5%) поставили оцінку 5, 3 особи (18,8%) – 4, 2 особи (12,5%) – 3, і 1 особа (6,3%) – 2. Жоден респондент не оцінив свою обізнаність як дуже низьку. Це свідчить про достатній рівень поінформованості студентів [6].

На питання «Як Ви оцінюєте вплив алкоголю на фізичне здоров'я?» половина опитаних (8 осіб – 50%) відповіли, що він скоріше негативний, 3 особи (18,8%) – що дуже негативний, і 5 осіб (31,3%) обрали нейтральний варіант. Позитивних оцінок не було. Щодо впливу на психічне здоров'я, більше половини (9 осіб – 56,3%) обрали нейтральну відповідь, 6 осіб (37,5%) – скоріше негативну і 1 особа (6,3%) – дуже негативну. Це свідчить про те, що студенти більше усвідомлюють фізичні наслідки алкоголю, ніж психологічні.

На питання «Чи спостерігали Ви у себе погіршення здоров'я після вживання алкоголю?» найбільша частка (7 осіб – 43,8%) відповіли, що ніколи, 5 осіб (31,3%) – рідко, 3 особи (18,8%) – іноді і лише 1 особа (6,3%) – часто. Це свідчить про те, що більшість не відчуває явних негативних наслідків або не пов'язує їх із вживанням алкоголю.

На питання про вплив алкоголю на навчання або працездатність більшість (6 осіб – 40%) зазначили, що він майже не впливає, 5 осіб (33,3%) – що помітно знижує, 2 особи (13,3%) – що дуже сильно знижує, і по 1 особі (6,7%) вважають, що він іноді покращує або не впливає зовсім. Це свідчить про неоднозначність сприйняття впливу алкоголю на навчальну діяльність.

На питання «Як часто Ви відчуваєте потребу у вживанні алкоголю?» більше половини (9 осіб – 56,3%) відповіли, що ніколи, 4 особи (25%) – іноді, 3 особи (18,8%) – рідко. Варіанти «часто» і «дуже часто» не обрав ніхто. Це свідчить про відсутність сформованої залежності у більшості респондентів.

На питання «Наскільки Ви контролюєте кількість випитого алкоголю?» більше половини (9 осіб – 56,3%) відповіли, що повністю контролюють, 5 осіб (31,3%) – переважно контролюють, і лише по 1 особі (6,3%) – частково або майже не контролюють. Це говорить про достатній рівень самоконтролю серед студентів.

Оцінюючи загальний вплив алкоголю на здоров'я студентів, найбільша частка (7 осіб – 43,8%) оцінили його як дуже високий (5 балів), 6 осіб обрали середній рівень, і незначна частина – низькі оцінки. Це свідчить про усвідомлення серйозності проблеми.

Щодо сімейних традицій, лише 2 особи (12,5%) зазначили, що святкування відбуваються без алкоголю, тоді як більшість вказали, що алкоголь присутній іноді або часто (по 31,3%), і 4 особи (25%) – що завжди. Це свідчить про поширеність алкоголю у сімейному середовищі.

На питання «Як часто Ви займаєтесь фізичною активністю?» найбільше респондентів (6 осіб – 37,5%) займаються кілька разів на тиждень, 4 особи (25%) – щодня, 3 особи (18,8%) – раз на тиждень, інші – рідше або не займаються. Це свідчить про відносно активний спосіб життя.

Серед основних причин вживання алкоголю більшість опитаних обрали святкування (15 осіб – 93,8%), розслаблення та вплив друзів (по 11 осіб – 68,8%), зняття стресу (10 осіб – 62,5%). Також зазначали звичку та особисті проблеми. Це свідчить про домінування соціальних і психологічних факторів.

Серед негативних наслідків найбільш поширеними є погіршення здоров'я та залежність (по 75%), конфлікти та фінансові витрати (по 56,3%), втрата самоконтролю (43,8%). Це говорить про усвідомлення серйозних ризиків.

Основними факторами впливу на рішення вживати алкоголь є друзі (75%), емоційний стан (68,8%), стрес (50%), а також доступність і вільний час. Це ще раз підкреслює роль соціального оточення.

Найефективнішими способами зменшення вживання алкоголю респонденти вважають обмеження продажу та заняття спортом (по 50%), популяризацію здорового способу життя (43,8%), психологічну допомогу та підвищення цін (по 37,5%). Це свідчить про підтримку як соціальних, так і адміністративних заходів.

Висновки

Отже, в ході даного соціологічного дослідження було опитано 16 осіб. Було з'ясовано, що хоча алкоголь є доступним і присутній у житті частини студентів, його вживання здебільшого має помірний характер і не супроводжується високим рівнем залежності. Більшість респондентів усвідомлюють негативні наслідки вживання алкоголю та намагаються контролювати свою поведінку. Основними факторами, що впливають на вживання алкоголю, є соціальне оточення, емоційний стан та традиції. Основними шляхами вирішення проблеми є підвищення рівня обізнаності, розвиток здорового способу життя та зменшення впливу негативних соціальних факторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Перегуда Є.В. та ін. Соціологія: навч. посібник / Є.В. Перегуда та ін. – К.: КНУБА, 2012. – 140 с.
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України. Вживання алкоголю серед підлітків: дослідження ESPAD. Центр громадського здоров'я України. 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua/news/vzhivannya-alkogolyu-sered-pidlitkiv-ostanne-doslidzhennya-espada>
3. Соціологічна група «Рейтинг». Споживання алкоголю в Україні: результати загальнонаціонального опитування. Рейтинг. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ratinggroup.ua/news/potreblenie-alkogolya-v-ukrainie>
4. World Health Organization. Regional Office for Europe. Alcohol consumption, behaviour and attitudes in Ukraine: results of a national survey. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2020. 52 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.who.int/docs/librariesprovider2/default-document-library/alcohol-consumption-ukraine-behaviour-attitude_ua.pdf
5. Процишена С. Взаємозв'язок здоров'я та вживання алкоголю (за результатами дослідження) [Електронний ресурс] / С. Процишена, А. Слободянюк // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2022)», Вінниця, 16-17 червня 2022 р. – Електрон. текст. дані. – 2022. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/paper/view/16296>.
6. Бабієнко К. В. Здоровий спосіб життя студентів (за результатами дослідження) [Електронний ресурс] / К. В. Бабієнко, А. В. Слободянюк // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9824>.

Лавров Микола Васильович — студент групи ІПКТ-24б, факультету інтелектуальних інформаційних технологій та автоматизації, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95, e-mail: first.kreox@gmail.com

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua

Lavrov Mykola Vasylovych — student of group ІПКТ-24b, Faculty of Intellectual Information Technologies and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: first.kreox@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoly Volodymyrovych — PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua